

15^e jaargang, #1

12 mei 2017

Agrometeorologische Berichten

Situatie op 30 april 2017

Samenvatting

De droogte tijdens de winter en het vroege voorjaar blijkt weinig of geen impact op de gewasgroei te hebben gehad doordat er nog voldoende water aanwezig was in de bodem en doordat de vochtbehoefte van de gewassen relatief laag was gedurende deze periode. Door de lage temperaturen in april werd de groei van de wintergewassen wel wat afgeremd en verliep de opkomst van de zomergewassen trager dan normaal. Daarnaast zorgde de nachtvorst voor schade aan heel wat jonge gewassen.

Doelstelling en methodiek

Deze berichten geven een overzicht van de weersgesteldheid in de voorbije periode. Vanaf juni gebeurt ook een oogstraming voor de voornaamste landbouwgewassen op regionaal en nationaal vlak. Naast de normale trend afgeleid uit de officieel gerapporteerde opbrengsten van de voorbije 15 jaren, worden voor elke combinatie (teelt/gebied) drie indicatoren berekend op basis van de weersgegevens, de simulaties van het B-CGMS gewasgroeimodel en de satellietbeelden van SPOT-VEGETATION en PROBA-V (tiendaagse composieten met een spatiale resolutie van 1 km). Daarbij wordt enkel de informatie benut die momenteel al beschikbaar is (januari-heden). Met de data van de voorbije jaren wordt het regressieverband opgespoord tussen de finale oogstopbrengst (Y) en de indicatoren (Xi). De gevonden relaties worden dan, per landbouwregio en teelt, toegepast op de indicatoren van het huidige jaar, ter schatting van de oogstopbrengst. De nationale cijfers zijn afgeleid uit de regionale ramingen met de arealen als wegingsfactor. Meer informatie en voorgaande Agrometeorologische Berichten zijn te vinden op <http://b-cgms.cra.wallonie.be/>.

Bronnen

De regionale opbrengsten en arealen van de voorbije jaren worden geleverd door het Nationaal Instituut voor de Statistiek (<http://www.statbel.fgov.be>). De satellietbeelden worden ter beschikking gesteld door het Joint Research Centre (JRC) van de Europese Commissie (<http://mars.jrc.ec.europa.eu/mars/About-us/The-MARS-Unit>). De beeldanalyses worden gefinancierd door het SIGMA project (FP7/GA-603719). Verder geraadpleegde documenten zijn afkomstig van de volgende organisaties: KBIVB/IRBAB, Inagro, LCG, PCA, LCV/Hooibeekhoeve, FIWAP, CIFP, CADCO, Boer&Tuinder, Landbouwleven en VILT.

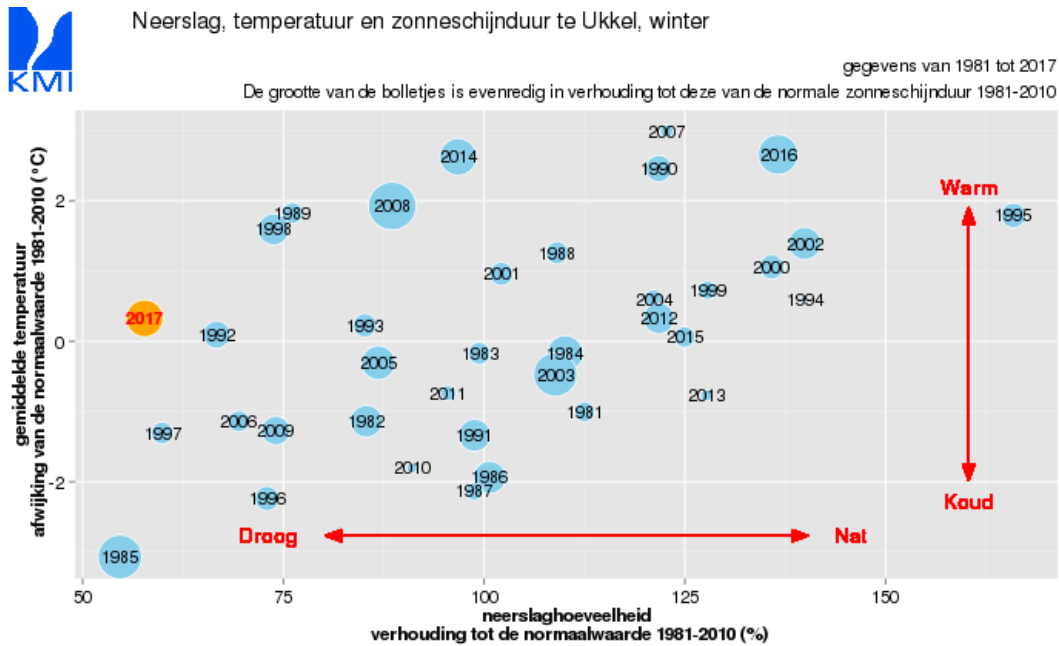
Contacten

Université de Liège, Dpt. des Sciences et Gestion de l'Environnement (Ulg, Liège)	Bernard Tychon Joost Wellens	bernard.tychon@ulg.ac.be joost.wellens@ulg.ac.be
Centre Wallon de Recherches Agronomiques (CRA-W, Gembloux)	Viviane Planchon Yannick Curnel	v.planchon@cra.wallonie.be curnel@cra.wallonie.be
Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO, Mol)	Isabelle Piccard Herman Eerens	isabelle.piccard@vito.be herman.eerens@vito.be
Koninklijk Meteorologisch Instituut van België (KMI, Ukkel)	Michel Journée Christian Tricot	michelj@meteo.be ctricot@meteo.be

Datum van de volgende berichten: eind juni 2017

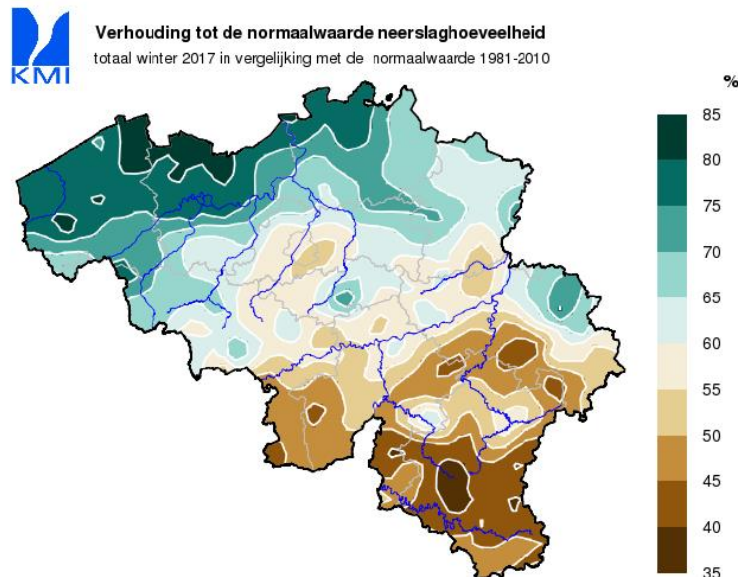
De weersgesteldheid tijdens de winter en het vroege voorjaar

De voorbije winter (december 2016 - februari 2017) was zeer droog en erg zonnig. De temperatuur schommelde daarbij rond het gemiddelde (Figuur 1).

Figuur 1: Neerslag, temperatuur en zonneshijnduur tijdens de winter van 2017 vergeleken met alle andere winters sinds 1981. De normaalwaarden zijn berekend over de periode 1981-2010 (Bron: KMI)

Als we 1981-2016 als referentieperiode nemen dan stellen we vast dat de winter van 2017 de tweede droogste winter was na de winter van 1985. Vooral in het zuiden van het land viel er veel minder neerslag dan normaal (Figuur 2, bruine zones).

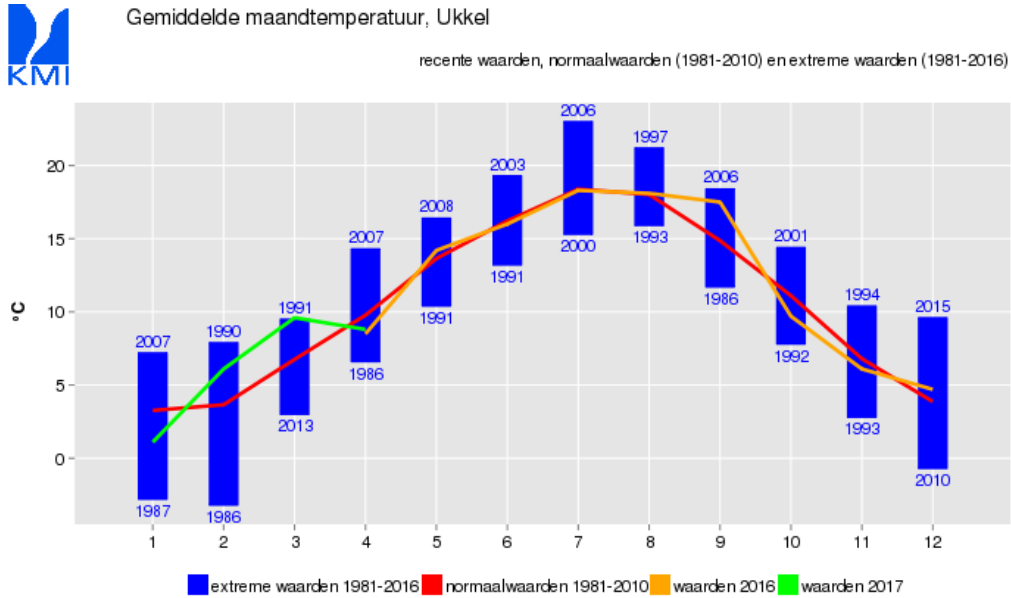

Figuur 2: Gemiddelde neerslaghoeveelheid tijdens de winter van 2017 in vergelijking met de normaalwaarde (1981-2010) (Bron: KMI)

Ook maart 2017 was droger dan normaal, behalve in de Noorderkempen en in het oosten van de Weidestreek (rond Luik). In april bleef de regen eveneens uit. Over de ganse winter beschouwd viel er in het zuiden van het land slechts een kwart en in het noorden iets minder dan de helft van de normale neerslaghoeveelheid. De aanhoudende droogte blijkt tot nu toe echter weinig of geen impact op de

gewasgroei te hebben gehad doordat er zich nog vrij veel vocht in de bodem bevond en doordat de vochtbehoefte van de gewassen relatief laag was tijdens de voorbije vier maanden.

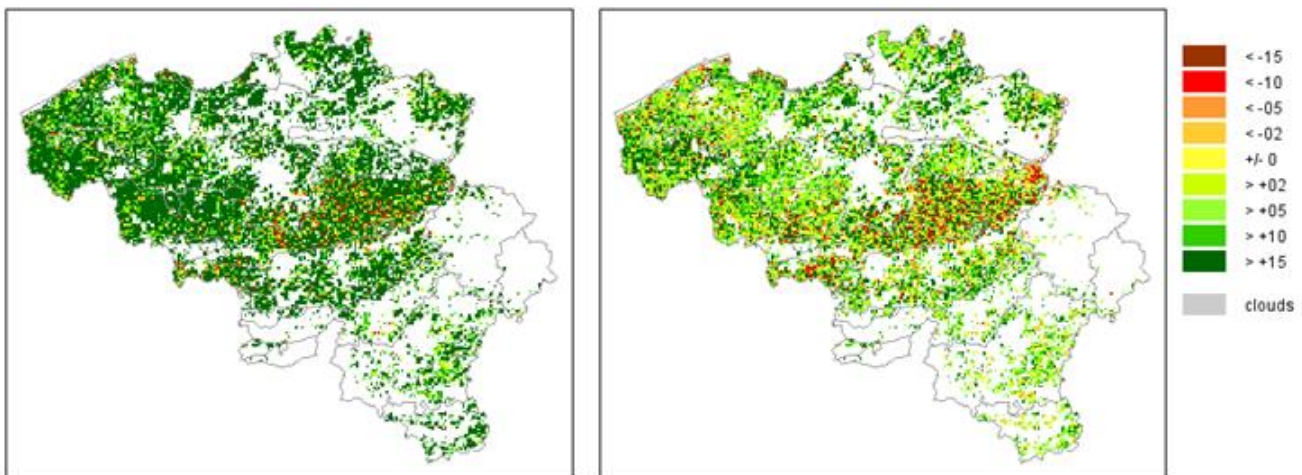
Uit Figuur 3 blijkt dat januari 2017 kouder was dan normaal. In februari en maart daarentegen lagen de temperaturen ruimschoots boven het gemiddelde. Hierdoor kenden we een vroege seizoenstart. April was dan weer een erg koude maand waardoor de gewasgroei afgeremd werd. De vrieskou (tot -2°C) in de nacht van 19 op 20 april zorgde bovendien voor heel wat schade aan de jonge gewassen en vooral aan de fruitbomen die op dat moment in bloei stonden.

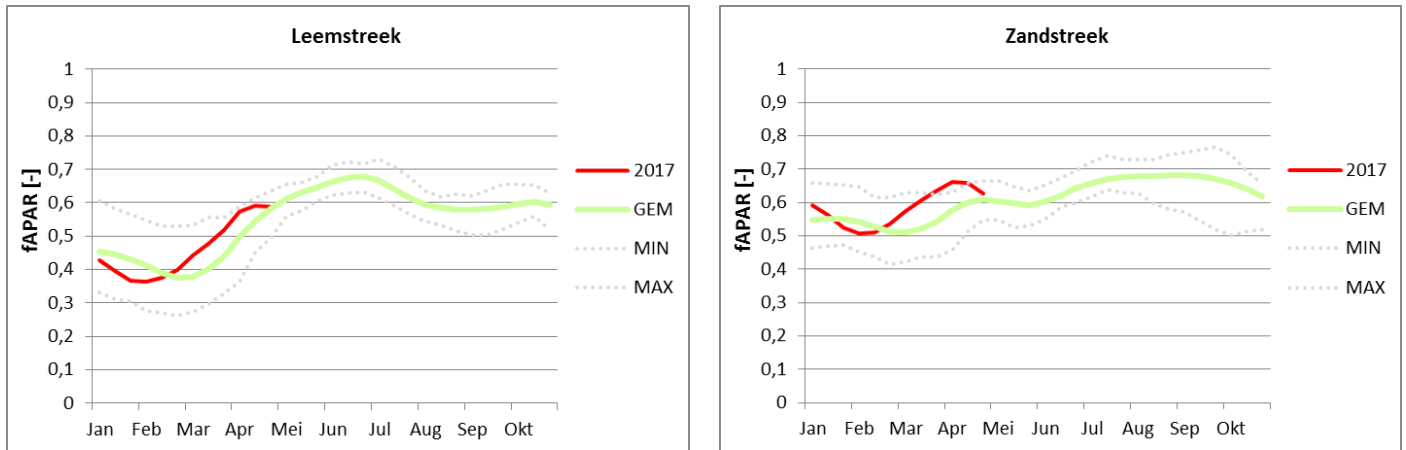
Figuur 3: Verloop van de gemiddelde maandtemperatuur in Ukkel in 2017 (groene curve) opzichte van de normale (rode curve) en uiterste waarden (Bron: KMI)

Observaties vanuit de ruimte

Uit de analyse van de Proba-V satellietbeelden blijkt dat de gewassen er bij het begin van het voorjaar goed bij stonden. In maart overtrof de vegetatie-index (fAPAR) nog ruimschoots het gemiddelde (Figuur 4, links: overwegend donkergroen). Enkel in de Leemstreek was de situatie wat variabel. Omwille van het droge en vooral koude weer dat volgde vertraagde de groei echter en daalde de vegetatie-index (Figuur 4, rechts: meer lichtgroen, geel en rood) om eind april de gemiddelde waarde te bereiken (Figuur 5: evolutie in de Leemstreek en de Zandstreek).

Figuur 4: Afwijking (in %) van de vegetatie-index (fAPAR) ten opzichte van het gemiddelde (2003-2016) in maart (links) en april 2017 (rechts). De witte zones op de kaart zijn niet meegenomen in de analyse aangezien het aandeel van de landbouwgewassen hier minder dan 20% bedraagt. (Bron: VITO)

Figuur 5: Evolutie van de vegetatie-index (fAPAR) van 1 januari tot en met 30 april 2017 ten opzichte van de gemiddelde, minimum en maximum waarden (2003-2016) voor akkerbouwgewassen in [a] de Leemstreek en [b] de Zandstreek. (Bron: VITO)

Overzicht der gewassen: huidige toestand

Wintertarwe en -gerst:

Het droge weer tijdens het najaar van 2016 had geen negatieve gevolgen voor de zaai van de wintergerst volgens het Witboek Granen (www.cereales.be). Het bodemvochtgehalte bleek nog voldoende hoog te zijn voor een goede kieming. Voor de zaai van de wintertarwe was de bodem te droog en moest er gewacht worden op de regens van half oktober. Op veel percelen werd gekozen voor een vereenvoudigde bodembewerking. Er werd gezaaid tot half november. Na een kleine regenpauze hernam de zaai eind november om te eindigen in december. De opkomst verliep gunstig ondanks de droogte. Op het einde van de winter stonden de wintergranen er mooi homogeen bij.

Eind april was bij de wintergerst op de meeste percelen het vlagblad al volledig uitgerold (BBCH 39), meldt CADCO. Hier en daar was de groei door de koude wat vertraagd en bevond het gewas zich slechts in het tweedeknoopstadium (BBCH 32). De wintertarwe bevond zich op dat moment overwegend in het eersteknoopstadium (BBCH 31). Op de vroegste percelen was het tweedeknoopstadium al bereikt. Veel graanpercelen hebben zelfs na twee stikstoffracties nog niet de gewenste groene kleur volgens Boer&Tuinder. Na de eerste fractie viel er nauwelijks voldoende neerslag voor een goede werking van de stikstofbemesters. Bovendien remt het koude en schrale weer van eind april de groei af.

Zowel bij wintergerst als -tarwe worden momenteel weinig ziektes vastgesteld.

Suikerbieten:

Door het koude weer, met nachtvorst aan de grond, en het neerslagtekort verloopt de groei van de bieten erg traag, meldt het KBIVB. Afhankelijk van de regio en het ras zijn er bieten die gelig of rood verkleurd zijn. Er wordt vorstschade gemeld, maar deze blijft zeer plaatselijk. Gezien de erg trage groei van de bieten is de schade door wild duidelijk zichtbaar.

De eerst gezaaide bieten bevonden zich eind april in het 2-bladstadium. Op sommige percelen verliep de opkomst erg heterogeen en waren de zaden in de droge zones nog niet gekiemd.

Aardappelen:

Het planten van de aardappelen kon dit jaar in goede omstandigheden verlopen. Door het droge weer kenden we een vroeg en vlot plantseizoen, melden FIWAP, CARAH en Inagro. Begin april waren al bijna de helft van de (half)vroege aardappelen gepoot en tegen eind april waren – op een uitzondering na – alle aardappelen geplant.

Begin april waren de temperaturen voldoende hoog, maar in de tweede helft van april daalden de temperaturen waardoor de opkomst van de aardappelen momenteel traag verloopt. In de nacht van 19 op 20 april kenden we redelijke strenge nachtvorst, die ervoor zorgde dat de vroege aardappelen die al

boven stonden vorstschade vertonen, dit zowel bij aardappelen zonder als mét afdekking. Hierbij mag men rekenen op een groeivertraging van minstens een week volgens Inagro.

Het schrale weer in april baart wat zorgen voor de onkruidbestrijding. In droge omstandigheden werken de bodemherbiciden immers minder goed waardoor telers de toepassing vaak uitstellen tot (voldoende) regen voorspeld wordt. Alleen is er dan een groter risico dat er te kort bij (of soms tijdens) de opkomst behandeld zal worden waardoor er verkleuring of remming van het gewas kan optreden. De lichte regen tijdens de eerste week van mei was dan ook meer dan welkom, zeker om nog nawerking te hebben van herbiciden die wel al toegepast zijn.

Positieve kant van het schrale weer in april is dat er in ons land nog geen meldingen zijn van plaag tot en met de eerste week van mei volgens Inagro. FIWAP maakt wel melding van twee besmettingshaarden in Noord-Frankrijk, in de buurt van Amiens.

Maïs:

In tegenstelling tot het voorjaar van 2016 verliep de zaai van de maïs nu onder goede omstandigheden, meldt LCV/Hooibeekhoeve. Al vrij vroeg in het voorjaar waren vele akkers en weiden goed bereikbaar. Het gras kon bijgevolg al vroeg bemest worden met dierlijke mest. Ook op de maïsakkers werden de veldwerkzaamheden tijdig aangevat zodat er half april al maïs kon gezaaid worden. Hier en daar werd er ook effectief half april maïs gezaaid. De vraag is echter of deze zeer vroege zaai wel voordelig is geweest. De temperaturen waren eind april zowel overdag als 's nachts aan de lage kant. De omstandigheden voor de kieming en de ontwikkeling van de jonge plantjes waren bijgevolg niet gunstig. De komende weken zullen uitwijzen of wachten zinvol is geweest of niet.

Door de lage ruwvoedervorraden is er in het najaar nogal wat gras uitgezaaid met als doel eerst een snede gras te oogsten en daarna maïs te zaaien. Door de zachte winter en de tijdige bemesting kon dit gras al tijdig geoogst worden waardoor op deze percelen de maïs ook op tijd kon gezaaid worden. Het koelere weer leidde wel tot wat lagere grasopbrengsten.